

**HANDEL: hoog tijd
voor een nieuwe visie**

Het Alternative Trade Mandate

Voorwoord

Het Alternative Trade Mandate is ontwikkeld op basis van uitgebreide consultaties met maatschappelijke organisaties uit heel Europa. De leden en sympathisanten van de Alternative Trade Mandaat Alliance zijn het niet noodzakelijkerwijs met elkaar eens over elk detail in dit document, maar vinden elkaar in de grote lijnen. Wij beschouwen de tekst als een levend document, een uitnodiging aan anderen om zich te mengen in het debat over de toekomst van het handels-en investeringsbeleid van de EU.

De Alternative Trade Mandaat Alliance is een alliantie van ontwikkelingsorganisaties, boerengroepen, Fair Trade-activisten, vakbondsmensen, migranten, milieuactivisten, vrouwengroepen, mensenrechtenorganisaties, geloofsgroepen en consumentenorganisaties uit heel Europa, die werken aan het ontwikkelen van een alternatieve visie op het Europese handelsbeleid die de belangen van onze aarde en de mensen die erop leven laat prevaleren boven die van 'big business'.

Inhoud

- 3 **Handel:** hoog tijd voor een nieuwe visie
- 5 **Het Alternative Trade Mandate:** kernprincipes
- 6 **Het uitgangspunt van het Alternative Trade Mandate:** democratische controle op het handels- en investeringsbeleid
- 8 **Alternative Trade Mandate:** 10 kernpunten

Handel: hoog tijd voor een nieuwe visie

Er bestaat geen twijfel over dat het mondiale en op het bedrijfsleven gerichte handelsmodel, mensen, gemeenschappen en het milieu tekort doet.

Bij handel moet het gaan om een uitwisseling, waarbij afzonderlijke ecologische en culturele regio's op een billijke grondslag hun producten, vaardigheden en creativiteit delen. Maar in de afgelopen decennia draait het bij handel steeds minder om de uitwisseling van goederen en steeds meer om het elimineren van sociale en milieustandaarden ter bevordering van de winstgevendheid van het bedrijfsleven. De voorgestelde vrijhandelsovereenkomst tussen de EU en de VS – het Transatlantic Trade and Investment Partnership - is een goed voorbeeld: terwijl het wegwerken van handelsbarrières tussen Europa en de VS wordt aangeprezen als een uitweg van de economische stagnatie voor deze twee blokken, zal het vermoedelijk in werkelijkheid leiden tot het uithollen van sociale, ecologische en arbeidsrechten.

Deze steeds versnellende race naar de bodem heeft al geleid tot de vernietiging van levens, bestaansmiddelen en leefgemeenschappen. Vandaag de dag wordt handel gebruikt als een systeem van controle en benut voor het bevorderen van de specifieke belangen van kleine elites.

De onrechtvaardigheid van ons internationale handelssysteem raakt nu het hart van Europa – want de crisis in Europa is niet alleen een schuldencrisis, maar heeft ook alles te maken met handel. De afschaffing van kapitaalcontroles en de liberalisering van financiële diensten die banken en de financiële dienstensector in staat stelden zo roekeloos te speculeren – gekoppeld aan de handelsregels in de EU die enorme handelstekorten tussen de leden mogelijk maakten - hebben de Europese schuldencrisis ernstig verscherpt. De opgelegde privatisering die daarop volgde, het uithollen van het arbeidsrecht en drastische sociale bezuinigingen (terwijl de banken die de crisis aanwakkerden door handelswetten worden beschermd) weerspiegelen de schadelijke effecten van handelsregels op miljoenen mensen elders in de wereld.

Ons handelssysteem overschrijdt ook stelselmatig de grenzen van het milieu. De ecologische voetafdruk van de EU – mede aangejaagd door haar handelssysteem en consumptieniveaus - is een van de grootste ter wereld. Dit heeft ertoe geleid dat gemeenschappen

wereldwijd de zeggenschap over land, water en andere hulpmiddelen is ontnomen, en dat onze planeet tegelijkertijd steeds dichterbij een catastrofale klimaatverandering is gebracht.

Een nieuwe visie op handel is niet alleen mogelijk, maar absoluut noodzakelijk. Die moet gebaseerd zijn op een reeks nieuwe principes, en de internationale toezeggingen en wettelijke verplichtingen van de EU respecteren om te zorgen voor coherentie in haar beleid, of het nu is op het gebied van democratie, samenwerking, inspraak, mensenrechten, sociale rechtvaardigheid, gendergelijkheid of duurzaamheid.

Transparantie moet de kern vormen van dit beleid: in aanvulling op een concreet en continu proces van participatie, moeten de EU en haar lidstaten de gevolgen van hun acties in kaart brengen en de resultaten openbaar maken, zodat burgers weloverwogen keuzes kunnen maken.

Overtuigd van de noodzaak hiertoe, hebben meer dan 50 Europese organisaties - die boeren, vakbonden, mensenrechtenactivisten, milieuactivisten, Fair Trade-netwerken en ontwikkelingswerkers vertegenwoordigen – hun krachten gebundeld om gezamenlijk een alternatief handelsmandaat te ontwikkelen: het Alternative Trade Mandate. Het ATM roept op tot een radicale herziening van het handelsregime – een herziening die leidt tot echt werkbare alternatieven, waarbij handel ten goede komt aan iedereen, en aan het milieu.

In tegenstelling tot de lopende handelsbesprekingen – die worden gehouden achter gesloten deuren en waartoe alleen multinationale corporaties preferentiële toegang hebben – hebben de consultaties voor dit mandaat plaatsgevonden in een transparant participatieproces. Daaruit zijn tien terreinen naar voren gekomen waarop handel dringend aan hervorming toe is. Het mandaat behandelt deze 10 terreinen in detail, en gaat ook in op het basisprincipe dat aan deze hervormingen ten grondslag ligt: de noodzakelijke democratische controle over het handels- en investeringsbeleid.

Dit document staat open voor commentaar omdat we geloven dat alleen een handelsmandaat door en voor mensen en onze planeet echt zal werken. Wij vragen u kennis te nemen van dit document en uw visie met ons te delen.

ALTERNATIVE TRADE MANDATE

Het Alternative Trade Mandate: kernprincipes

Een democratisch gecontroleerd handels-en investeringsbeleid vormt de kern van het Alternative Trade Mandate. Ons mandaat vraagt om een handels-en investeringsbeleid dat:

ALTERNATIVE TRADE

- Zorgt dat mensenrechten, vrouwenrechten, rechten van werknemers, rechten van inheemse volkeren en de bescherming van onze leefomgeving voorrang krijgen op private belangen en de belangen van het bedrijfsleven.
- Structurele transformatie, universele toegang tot kwalitatief goede publieke diensten, sociale bescherming, hogere arbeids- en milieunormen, democratie en transparantie mogelijk maakt.
- Overheden in staat stelt om de invoer, uitvoer en investeringen te reguleren in het kader van hun eigen strategieën voor duurzame ontwikkeling.
- Landen, regio's en gemeenschappen het recht voorbehoudt om de productie, distributie en consumptie van hun eigen goederen en diensten te reguleren.
- Een Europese handelsbeleid mogelijk maakt dat het recht van landen en regio's eerbiedigt om de lokale en regionale handel te ontwikkelen en daaraan voorrang te geven ten opzichte van mondiale handel (bijvoorbeeld in de voedingssector).
- Europese regeringen en parlementen in staat stelt om hun bedrijven verantwoordelijk te houden voor de sociale en ecologische gevolgen van hun activiteiten in Europa en elders.
- Zorgt dat voedselsoevereiniteit wordt gerespecteerd en toelaat dat landen en gemeenschappen voorrang geven aan lokale en regionale voedselsystemen.
- Een industrieel beleid bevordert dat een rechtvaardige overgang naar een ander ontwikkelingsmodel voorstaat.
- Bindende sociale en milieuvoorschriften helpt versterken, evenals volledige transparantie in mondiale waarde- en productieketens.
- Zorgt voor een eerlijke verdeling van de inkomsten binnen de mondiale waardeketens, de garantie biedt op een stabiel en fatsoenlijk inkomen voor de producenten en werknemers, en betaalbare prijzen voor de consument, in het bijzonder voor eerste levensbehoeften, zoals voedsel en medicijnen.
- Regeringen, parlementen en publieke autoriteiten het volledig recht voorbehoudt om regels op te leggen aan financiële markten en de financiële diensten sector, met het oog op het veiligstellen van sociale rechten en welzijn, het bevorderen van duurzaamheid, het veiligstellen van democratische controle, en het zorgen voor financiële stabiliteit (inclusief het aan banden leggen van kapitaalstromen).
- De uitwisseling van, en gratis toegang tot kennis toestaat - bijv. door middel van 'open source'-systemen, zadenuitwisselingsinitiatieven of octrooibundeling, en open licenties ter bevordering van innovatie en de toegang tot geneesmiddelen.
- Mogelijk maakt dat bepaalde sectoren, zoals publieke goederen als water, gezondheidszorg, onderwijs of financiële diensten worden uitgesloten van Europese onderhandelingen op handel en investeringen.
- De gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden van ontwikkelingslanden erkent, en een speciale en gedifferentieerde behandeling waarborgt voor de allerarmsten onder hen.
- Garandeert dat het voorzorgsbeginsel (waarin de verantwoordelijkheid wordt genomen om het publiek te beschermen tegen vermoedens van, dan wel bewezen, schadelijke effecten), wordt toegepast op alle handels- en investeringsregels.

Het basisprincipe dat ten grondslag ligt aan het Alternative Trade Mandate: democratische controle op het handels- en investeringsbeleid

Om eerlijker en meer democratische samenlevingen te ontwikkelen, moeten we niet alleen het handels- en investeringsbeleid van de EU wijzigen zoals beschreven in de volgende paragrafen, maar moeten we ook de manier veranderen waarop beslissingen over handel en investeringen tot stand komen: mensen moeten democratische controle eisen over de Europese beleidsprocessen rond handel en investeringen.

Kernproblemen

Het geheime karakter van handelsonderhandelingen: De handelsonderhandelingen van de EU met derde landen vinden plaats achter gesloten deuren. Onderhandelingsposities of –teksten worden in geen van de betrokken landen vrijgegeven aan het publiek tot na de afronding van de onderhandelingen – ook al hebben handelsovereenkomsten van de EU net zo veel impact op de Europese bevolking als wetten waarover wel een publieke beraadslaging plaatsvindt.

Het handels- en investeringsbeleid wordt beheerst door ongekozen ambtenaren: Het handelsbeleid van de EU wordt gedomineerd door de Europese Commissie - een niet rechtstreeks verkozen instelling. De Commissie heeft het alleenrecht om handelsbeleid te initiëren, handelswetgeving voor te stellen en handelsonderhandelingen te voeren. Noch burgers, noch de Europese of nationale parlementen hebben dit recht. De rol van het Europees Parlement is minimaal: het mag 'ja' of 'nee' zeggen tegen een handelsovereenkomst als onderhandelingen zijn afgerond.

Inspraak van burgers is een wassen neus: Slechts in zeldzame gevallen geeft de Europese Commissie het maatschappelijk middenveld de kans om zich uit te spreken over handelszaken. En als dit al gebeurt, dan zijn de discussies erg technisch van aard, wordt er bij voorbaat uitgegaan van een pro-handelsstandpunt en hebben de consultaties als het gaat om beleidsbeïnvloeding geen enkele formele status.

De bedrijvenlobby aan het roer: In schrille tegenstelling met bovenstaande, verschaft de Europese Commissie de bedrijvenlobby rechtstreeks toegang tot gevoelige informatie over lopende handelsbesprekingen - informatie die aan andere publieke belangenorganisaties wordt onthouden.

De Commissie geeft ook het bedrijfsleven buitensporige invloed op de vormgeving van het handelsbeleid – in honderden exclusieve vergaderingen achter gesloten deuren. Als gevolg daarvan zijn de 'vingerafdrukken' van het bedrijfsleven duidelijk zichtbaar in alle standpunten die de EU in handelsbesprekingen inneemt, wat leidt tot resultaten die niet in het belang zijn van Europese bevolking.

De feitelijke onomkeerbaarheid van Europese handelsovereenkomsten: Handels- en investeringsovereenkomsten beperken in hoge mate de toekomstige democratische speelruimte van een samenleving, omdat ze bepaalde beleidskeuzes bindend vastleggen en grote ondernemingen vergaande mogelijkheden bieden om nieuwe wetten ter discussie te stellen.

Een handelsovereenkomst wijzigen is veel moeilijker dan het veranderen van alledaagse nationale wetgeving en kan leiden tot kostbare schadeclaims.

De visie van het Alternative Trade Mandate: er moet een einde worden gemaakt aan de geheimhouding en de dominante rol van het bedrijfsleven en de Europese Commissie

Wij stellen een geheel nieuwe procedure voor het initiëren, onderhandelen, afronden en herzien van handelsovereenkomsten die een veel grotere rol toekent aan het maatschappelijk middenveld en nationale parlementen. Dit vereist een wezenlijke verandering van de rol van de Europese Commissie in het handelsbeleid. Ook moet worden voorkomen dat de agenda wordt gekaapt door het bedrijfsleven en zal moeten worden gebroken met het buitensporig gesloten karakter dat het proces op dit moment kenmerkt.

Hoe willen we dat bereiken?

Waarborgen van transparantie en openheid: Alle onderhandelingsposities en ontwerp teksten moeten onmiddellijk worden gepubliceerd.

De Commissie, de lidstaten en parlementen moeten regelmatig en proactief online toegang verschaffen tot informatie over de vergaderingen en correspondentie tussen ambtenaren, parlementariërs en lobbyisten. Zo kan het publiek worden geïnformeerd over wie er probeert de handelsbesprekingen te beïnvloeden, namens wie, met welke middelen en met welke agenda, en met welk succes.

Versterking van de rol van de parlementen: Het vertrekpunt van ons alternatief is het verminderen van de rol van de Europese Commissie, en de versterking van die van parlementen. Dit moet gebeuren in alle stadia van de besluitvorming en de onderhandelingsprocessen. Als democratie gaat over politieke beslissingen genomen door mensen en hun gekozen vertegenwoordigers, dan kan het handels- en investeringsbeleid niet geconcentreerd blijven in handen van een niet democratisch verkozen lichaam.

Waarborging van zinvolle participatie van het maatschappelijk middenveld: Om een maximaal niveau van maatschappelijke betrokkenheid te waarborgen, moeten nationale parlementen zorgdragen voor het organiseren van zinvolle participatie van het maatschappelijk middenveld op het nationale niveau. Alleen de nationale parlementen en het Europees Parlement zouden in staat moeten zijn om een proces te initiëren dat leidt tot handelsbesprekingen.

Maar *voordat* er wordt overgegaan tot een proces om handelsbesprekingen te initiëren, moet er een uitgebreide, onafhankelijke, transparante en inclusieve 'inventarisatie van behoeften' worden uitgevoerd onder maatschappelijke organisaties, zoals NGO's, vakbonden en andere vertegenwoordigende organen in de EU-lidstaten.

Ook dienen er inventarisaties van behoeften plaats te vinden in het partnerland om uit te zoeken of een handelsovereenkomst überhaupt in het algemeen belang is.

De parlementen moeten ook regelmatig openbare consultaties organiseren over de voortgang van de onderhandelingsprocessen, en wanneer er een ontwerpovereenkomst is bereikt tussen de Commissie en het partnerland.

Afsluiten en herzien van handelsovereenkomsten: Wanneer een voorlopig akkoord is bereikt tussen de EU en het partnerland, moet deze overeenkomst worden onderworpen aan een onafhankelijk uitgevoerde Effectrapportage op Mensenrechten en Duurzaamheid (ERMD). Die moet vervolgens worden gepubliceerd en gevolgd door een nieuwe ronde van openbare raadpleging en democratische controle. De beide betrokken nationale parlementen en het Europees Parlement moeten het recht hebben amendementen op de voorlopige tekst voor te stellen, waarover dan opnieuw moet worden onderhandeld. De definitieve overeenkomst zal moeten worden bekrachtigd door zowel het Europese als de nationale parlementen.

Zodra de overeenkomst van kracht wordt, dient er tenminste elke vijf jaar een grondige evaluatie plaats te vinden. Het Europees Parlement, de nationale parlementen en het partnerland kunnen op elk moment eisen dat wordt onderhandeld over aanpassingen in de overeenkomst.

Kapen van de agenda door het bedrijfsleven voorkomen: Gedurende het gehele proces van overleg en besluitvorming moet geprivilegieerde toegang en 'kapen van beleid' door industriële lobbygroepen worden voorkomen. Bijgevolg moeten consultaties ervoor zorgen dat een breed scala aan belangen en visies proactief wordt meegenomen, inclusief van diegenen die direct dan wel indirect door een handelsovereenkomst worden geraakt.

Het Alternative Trade Mandate: 10 kernpunten

Punt # 1: Voedsel, en hoe we dat produceren

Ons geglobaliseerde voedselsysteem doet onze boeren, onze gezondheid en het milieu tekort. Bovendien is de massaproductie van voedsel er voor miljoenen mensen niet in geslaagd om honger uit te bannen. Geliberaliseerde handel en gebrek aan marktregulering hebben ertoe geleid dat boeren wereldwijd hun goederen verkopen tegen prijzen onder de productiekosten, waardoor het onmogelijk wordt met agrarische activiteiten in het levensonderhoud te voorzien.

Kernproblemen

De exportgerichte 'collectieve voedselafabriek' van de EU wordt gedomineerd door grote bedrijven en het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) - een beleid dat overproductie in de EU aanwakkert, dumping in de hand werkt en leidt tot de vernietiging van de lokale en regionale markten voor boeren in ontwikkelingslanden. Daarbij zorgt het ook voor lage en instabiele prijzen voor de Europese boeren.

In Afrika betekent de soms moedwillige verwaarlozing van de kleine boeren door nationaal en internationaal beleid dat velen van hen zichzelf niet meer van voldoende voedsel kunnen voorzien. De liberalisering van de handel en bepalingen in bilaterale handelsovereenkomsten om lokale markten open te stellen voor goedkope Europese importen, zullen deze situatie verder verergeren.

Bovendien worden schaarse natuurlijke hulpbronnen in ontwikkelingslanden gebruikt voor de op export gerichte productie van 'luxe' goederen, zoals sojabonen en biobrandstoffen voor Europa, terwijl de wereldwijde expansie van het voedselsysteem van de EU ook wijdverspreide en verwoestende milieueffecten heeft.

De visie van het Alternative Trade Mandate: een duurzame benadering van voedsel

Het recht op voedsel kan niet worden bewerkstelligd voor iedereen middels het bestaande model van 'industriële' landbouw, waarbij voedsel wordt geproduceerd voor een ongereguleerde mondiale markt. Om de vernietiging van de landbouwmarkten in het Zuiden tegen te gaan, en de Europese afhankelijkheid (en uitputting) van natuurlijke hulpbronnen in deze landen tegen te gaan, moet de EU een lange-termijndoel stellen om zo zelfvoorzienend mogelijk te worden in levensmiddelen en diervoeders.

Hoe willen we dat bereiken?

De EU moet haar Gemeenschappelijk Landbouwbeleid drastisch omgooien, evenals haar handels- en milieubeleid.

De EU moet:

- Het recht op voedsel en 'voedselsoevereiniteit' respecteren, wat betekent dat mensen in Europa en het Zuiden het recht hebben hun eigen lokale voedselsystemen te definiëren en te controleren, zelf te kiezen wat ze eten, en ervoor te zorgen dat het voedsel van hun gemeenschap gezond is en voor iedereen toegankelijk.
- Afstappen van multilaterale, bilaterale en regionale vrijhandelsbepalingen die leiden tot prijsdistorsies voor boeren en zorgen voor ongelijke toegang tot natuurlijke hulpbronnen, en handelspartners niet dwingen tot het verlagen van tarieven en quota, vooral niet wanneer die zijn ingesteld om de voedselzekerheid en de levensstandaard van boeren te beschermen. In plaats daarvan zou de EU vrijwaringsmaatregelen moeten steunen die

ontwikkelingslanden kunnen nemen om lokale markten te beschermen tegen goedkope importen.

- Meer zelfvoorzienend worden in producten die kunnen worden geproduceerd in Europa, met name proteïne- en oliehoudende gewassen als alternatieven voor de invoer van (genetisch gemodificeerde) sojabonen, palmolie en biobrandstoffen (deze grondstoffen hebben bijzonder verwoestende gevolgen voor kleine boeren en het milieu in de exporteerende landen).
- De invoer van biobrandstoffen in de EU uitbannen, afstappen van haar biobrandstoffenrichtlijn en die vervangen door andere maatregelen gericht op het verminderen van de vraag naar fossiele brandstoffen in het Europese vervoer.
- Waar voedselproducten moeten worden geïmporteerd die niet in de EU kunnen worden geproduceerd (zoals bijv. koffie en cacao), moet de EU ervoor zorgen dat deze duurzaam worden geproduceerd en dat aan de producenten een eerlijke prijs wordt betaald. De EU moet hulpgebdenbenutten

om exporterende landen te helpen hoge exportstandaarden op sociaal en milieuterrein door te voeren, zonder dat lokale bestaansmogelijkheden en voedselzekerheid in het geding komen.

- Afstappen van de Europese tariefescalatie op verwerkte tropische producten – om fabrikanten en bedrijven in de exporterende ontwikkelingslanden te helpen de toegevoegde waarde voor verwerking binnen te halen.
- Investerings in voedsel en landbouwgrond in niet-EU landen - die enorm schadelijke effecten hebben op de voedselproductie, de bestaansmogelijkheden en het milieu in die landen - onder nieuwe, bindende investeringsovereenkomsten brengen die verplichtingen inzake mensenrechten bevatten.
- Duurzame landbouwpraktijken in Europa en het Zuiden steunen die de biodiversiteit beschermen, de vruchtbaarheid van de bodem verbeteren, het gebruik van fossiele brandstoffen verminderen en bijdragen aan het voorkomen van klimaatverandering.
- Het huidige EU systeem voor aanbodbeheersing voor zuivel en suiker niet afschaffen maar verbeteren, en verkennen of de principes van aanbodbeheersing

kunnen worden uitgebreid naar andere basisproducten zoals vlees en granen.

- Zich sterk maken voor goed beheerde voedselreserves (vooral graan) als een instrument om buitensporige volatiliteit te verminderen in landbouwgrondstoffenmarkten.
- Normen voor milieu en dierenwelzijn voor Europese boeren aanscherpen en ervoor zorgen dat de Europese agribusiness en detailhandel geen goedkope producten kunnen kopen op de wereldmarkt die zijn geproduceerd met lagere productienormen.
- Stoppen met alle juridische initiatieven die oude zaadrasen in gevaar brengen en beleid gericht tegen genetisch gemodificeerde organismen binnen de Europese teelt en import versterken.
- De meldingsplicht aanscherpen voor het gebruik van toevoegingsmiddelen, nano-technologische stoffen en genetisch gemodificeerde diervoeders in de productie van eieren, zuivel en vlees.
- Familiebedrijven in de landbouw respecteren en belonen door kostendekkende prijzen te garanderen, en alle milieukosten, sociale kosten en kosten op het gebied van dierenwelzijn internaliseren in de consumentenprijs.

Punt #2: Banen en arbeidsrechten - hoe we die in het leven roepen en beschermen

De handelsstrategie van de EU is erop gericht om het gemakkelijker en goedkoper te maken om goederen te verhandelen en om diensten aan- en uit te besteden, zonder beperkingen op eigendom of drempels voor kapitaalverkeer. Dit stelt transnationale bedrijven in staat om hun productie snel van het ene land naar het andere te verplaatsen op zoek naar de meest gunstige voorwaarden, en vakbonden en overheden onder druk te zetten als deze proberen hun activiteiten te reguleren. Op deze manier brengen de huidige handels- en investeringsbepalingen werknemers vrijwel overal in concurrentie met elkaar, en dwingen ze overheden mee te doen aan een race naar de bodem op het gebied van arbeidsrechten en fiscaal beleid teneinde investeringen aan te trekken.

Kernproblemen

Landen die proberen om fatsoenlijke arbeidsnormen te handhaven worden bedreigd met massaontslagen, terwijl werknemers in landen met lagere normen de productie van goedkope producten 'subsidiëren' middels hongerlonen en onveilige arbeidsomstandigheden en de daaruit voortvloeiende misère.

Dit beleid dient alleen de belangen van de economische elites die goedkopere producten willen slijten aan de consument, terwijl ze tegelijkertijd aandringen op strengere bescherming van patenten op geneesmiddelen en investeringen, en op meer markttoegang voor hun eigen ondernemingen. Bovendien stelt liberalisering

van de handel binnenlandse bedrijven, met name het midden- en kleinbedrijf (MKB) bloot aan internationale concurrentie, hetgeen vooral in het handelsverkeer tussen ongelijk ontwikkelde landen kan leiden tot verlies aan marktaandeel en een forse teloorgang van banen, en tot oneerlijke handelspraktijken in het algemeen.

De visie van het Alternative Trade Mandate: steun voor het globaliseren van fatsoenlijk werk

Het Alternative Trade mandaat heeft tot doel het scheppen van meer fatsoenlijke banen wereldwijd mogelijk te maken en een handelsbeleid te promoten dat de rechten van werknemers dient.

Hoe willen we dat bereiken?

De EU moet:

- Een beoordeling vooraf maken en zorgvuldig toezien op de effecten van handelsovereenkomsten op de werkgelegenheid en sociale en milieurechten. Vertegenwoordigers van economische sectoren in de stad en op het platteland, vakbonden en maatschappelijke organisaties moeten in staat worden gesteld de implementatie van de sociale dimensie van handelsovereenkomsten te monitoren en te onderhandelen over regelingen voor die implementatie.
- Bindende bepalingen en mechanismen voor het beslechten van arbeidsconflicten met krachtige handels-sancties (opschorting van handelsvoordelen) in te stellen voor ondernemingen en ondertekenende landen.
- Arbeidsnormen afdwingen door middel van mechanismen voor maatschappelijk verantwoord investeren, die de mogelijkheid kennen om bedrijven die de regels overtreden boetes op te leggen.
- Douanediensdiensten dusdanig versterken dat men effectief goederen die met behulp van kinderarbeid en dwangarbeid zijn geproduceerd kan achterhalen en in beslag nemen.
- In eigen gelederen en in het buitenland het recht garanderen om vakbonden op te richten en zich daarbij aan te sluiten, en collectieve onderhandelingen en loonvorming op sectoraal en intersectoraal niveau bevorderen.
- De ratificatie en volledige uitvoering van alle ILO-verdragen en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen bevorderen.
- Grote ondernemingen ter verantwoording roepen aangaande de sociale en ecologische gevolgen van hun activiteiten in Europa en elders.
- Het vrije verkeer van personen en de toepassing van de arbeids- en contractuele voorwaarden van de landen van bestemming garanderen, als die gunstiger zijn dan die in het land van herkomst.

Punt #3: Het behouden van beleidsruimte om mensenrechten te realiseren

Het huidige handelsbeleid van de EU heeft tot doel de beperking van de beleidsruimte van individuele landen om hun handel te reguleren en lokale markten te beschermen - regelgeving die nodig is om de bestaansmogelijkheden van kwetsbare groepen in de samenleving te beschermen en economische, sociale en culturele rechten te realiseren.

Kernproblemen

Staten hebben een volkenrechtelijke verplichting om de mensenrechten te respecteren, te beschermen en te vervullen, met inbegrip van economische, sociale en culturele rechten. De handelsovereenkomsten van de EU bevatten echter verplichtingen die het voor andere landen moeilijker of zelfs onmogelijk maken om hieraan te voldoen: bepalingen in handelsverdragen die die bovenmatige tariefsverlagingen eisen kunnen resulteren in een sterke toename van de import van levensmiddelen, lokale boeren van de markt verdringen en hun inkomenspositie bedreigen en hun mensenrecht om zichzelf van voedsel te voorzien.

Handelsinitiatieven die sterk gericht zijn op export-geleide ontwikkeling in de agrarische sector kunnen landroof en gedwongen verhuizingen in de hand werken en een bedreiging vormen voor het recht van plattelandsgemeenschappen op voedsel, huisvesting en water. Bepalingen inzake intellectueel eigendom kunnen de toegang van kleine boeren tot zaden beperken, of die van zieke mensen

tot generieke geneesmiddelen tegen betaalbare prijzen, en daarmee hun mensenrecht op voedsel en gezondheid in gevaar brengen. Bepalingen betreffende diensten in handelsovereenkomsten kunnen landen dwingen tot het privatiseren van publieke diensten en zo een bedreiging vormen voor het mensenrecht van arme mensen op water, gezondheidszorg en onderwijs, omdat ze niet in staat zijn om de marktprijzen voor deze diensten te betalen.

De visie van het Alternative Trade Mandate: zorgen dat mensenrechten prevaleren boven zakelijke belangen

Een alternatief handelsmandaat heeft als primair uitgangspunt dat mensenrechten voorrang hebben boven commerciële belangen van bedrijven. EU-lidstaten hebben de plicht om mensenrechten te respecteren, te beschermen en te vervullen, niet alleen in eigen land, maar ook extraterritoriaal. Bovendien verplichten artikel 3 en 21 van het Verdrag van Lissabon de EU om mensenrechten te respecteren en te bevorderen in het buitenlandbeleid, en dus ook in het handelsbeleid.

Hoe willen we dat bereiken?

De EU moet:

- Haar handelsbeleid herzien en in lijn brengen met de eigen binnenlandse en extraterritoriale verplichtingen en die van de lidstaten inzake mensenrechten - het overkoepelende principe moet het primaat van de mensenrechten zijn.
- Ervoor zorgen dat handelsovereenkomsten nooit de beleidsruimte van andere landen beperken om maatregelen te nemen die nodig zijn voor de realisatie van de mensenrechten.

- De mensenrechten systematisch integreren in haar duurzaamheidseffectbeoordelingen. De nieuwe Effectrapportages op Mensenrechtenraad en Duurzaamheid (ERMDs) moeten voor het begin van een onderhandeling door een onafhankelijke instelling, en met brede participatie vanuit het maatschappelijk middenveld worden uitgevoerd. De bevindingen van de ERMDs moeten openbaar

worden gemaakt en besproken in het Europees Parlement, en de basis vormen voor het opstellen van de mandaten voor handelsoverhandelingen.

- Handelsovereenkomsten en initiatieven die aantoonbaar een bedreiging vormen voor de mensenrechten in Europa of in andere landen moeten worden beëindigd of fundamenteel herzien op basis van een publiek en parlementair debat.

Punt #4: Geld, en hoe we dat investeren

Internationale investeringsverdragen bieden markttoegang en een hoog niveau van bescherming voor buitenlandse investeerders, en zorgen zo voor een ernstige beknotting van de binnenlandse beleidsruimte. Ze staan ook beperking van kapitaalstromen in en uit een land in de weg – wat betekent dat overheden de controle over hun eigen economie kunnen verliezen.

Kernproblemen

Internationale investeringsverdragen bieden buitenlandse investeerders ongelimiteerde markttoegang en veel van de voordelen die normaliter voorbehouden zijn aan binnenlandse bedrijven.

Dit vermindert de beleidsruimte en heeft een negatieve invloed op sociale zekerheid, bescherming van het milieu en economische ontwikkeling als de lokale bedrijvigheid ineens moet concurreren met krachtige transnationale ondernemingen.

Investeringsverdragen hebben ook geleid tot een groeiende 'epidemie' van grote ondernemingen die zich bedienen van de bepalingen in die verdragen om landen aan te klagen als zij van mening zijn dat het beleid van

deze landen (bijvoorbeeld met betrekking tot de rechten van werknemers of de bescherming van het milieu) een bedreiging vormt voor hun winsten. Dit is een enorm kostbare aangelegenheid voor de schatkist, en zorgt ervoor dat regeringen worden ontmoedigd om sociale of milieubeschermsmaatregelen door te voeren.

De visie van het Alternative Trade Mandate: investeren in een eerlijke toekomst

Buitenlandse investeringen moet worden gebruikt om een eerlijker en duurzamer toekomst op te bouwen voor individuen, gemeenschappen en ons milieu – en niet alleen om winst te genereren voor mensen met geld om te investeren.

Hoe willen we dat bereiken?

Onze regeringen moeten:

- Ophouden te doen alsof ongelimiteerde directe buitenlandse investeringen een 'wondermiddel' zijn dat automatisch gunstig is voor gastlanden.
- Bestaande investeringsverdragen van lidstaten beëindigen die de wettelijke verplichting van gastlanden in de weg staan om de mensenrechten te respecteren, te beschermen en na te komen, en te zorgen voor duurzame ontwikkeling.
- Zich het recht voorbehouden om toezicht te houden op het gedrag van investeerders en 'nee' te zeggen tegen ongewenste of ongeschikt geachte buitenlandse investeringen - zelfs nadat de investering is gedaan; bijv. indien de investeerder over de schreef is gegaan, of als na plaatsvinden van de investering nationale beleidsbeslissingen worden

genomen die betekenen dat de investering niet langer in het algemeen belang wordt geacht.

- Zich het recht voorbehouden om kapitaalbeperkingen op te leggen om te voorkomen dat buitenlandse investeerders hun geld plotseling terugtrekken uit een economie.
- Belastingontwijking tegengaan, adequate tarieven instellen voor belastingen en royalty's, en ervoor zorgen dat buitenlandse investeerders tenminste evenveel belasting betalen als nationale bedrijven en publiekelijk rapporteren over hun fiscale gedrag, van land tot land en van project tot project.
- Zorgen dat zij deze rechten kunnen uitoefenen zonder dat hen door internationale investeerders in dure internationale tribunalen, zoals het Internationaal Centrum voor de Beslechting van Investeringsgeschillen (ICSID), het mes op de keel wordt gezet.

- Ervoor zorgen dat buitenlandse investeerders en hun dochtermaatschappijen wettelijk aansprakelijk zijn, ook in hun land van oorsprong, voor elke medeplichtigheid aan schendingen van mensenrechten, vernietiging van het milieu, of voor belastingontwijking en belastingontduiking, met inbegrip van schadelijke transfer-pricingpraktijken.
- Het gemakkelijker maken om juridische stappen te nemen tegen transnationale ondernemingen in geval van wangedrag en mensenrechtenschendingen door bedrijven (en ook gemeenschappen in staat stellen dit te doen), zowel middels de nationale rechter in de landen van vestiging en de landen van oorsprong, als op het internationale niveau.
- Burgers toegang verschaffen tot informatie over voorgestelde investeringsprojecten om vrije,

voorafgaande en geïnformeerde toestemming voor alle stakeholders te garanderen.

De internationale gemeenschap moet:

- De bestaande internationale juridische kaders met betrekking tot sociale, arbeids-, economische en mensenrechten en zorg voor het milieu handhaven, en zorgen dat alle investeringen ten goede komen aan sociale, milieu- en mensenrechtendoelstellingen door bindende verplichtingen op te leggen aan internationale investeerders.
- Het eens worden over een reeks aan sancties voor die bedrijven die niet voldoen aan hun verplichtingen met betrekking tot de verschillende mensenrechten en milieubescherming.
- Een internationaal strafhof oprichten voor misdaden gepleegd door transnationale bedrijven.

Punt # 5: Banken en speculanten, en hoe de financiële sector zich gedraagt

De financiële dienstensector, die de geldstromen voor handel, directe buitenlandse investeringen en de samenleving als geheel faciliteert, heeft veel winst naar zichzelf doorgesluisd. Deze rijke en invloedrijke sector heeft overheden er met succes van overtuigd dat zij moesten worden gedereguleerd, en dat handels- en investeringsovereenkomsten de regels en beperkingen die hen zouden kunnen worden opgelegd, zelfs in de toekomst, aan banden moesten leggen - met desastreuze gevolgen.

Kernproblemen

Een krachtige combinatie van minimale regelgeving en handelsovereenkomsten die de deur openzetten naar een mondiale markt (met dank aan de lobby van de financiële sector) hield in dat banken, investeringsmaatschappijen en speculanten de eerste jaren na de eeuwwisseling spekkoper waren. Ze maakten hier dankbaar gebruik van, met een zeer risicovolle, casino-achtige aanpak die uiteindelijk het mondiale economische systeem op zijn grondvesten deed schudden. Zwakke financiële hervormingen en het onverminderd toepassen van handelsregels die voor de crisis golden veroorzaken nog altijd onnoemelijke schade voor arme en kwetsbare burgers in Europa en wereldwijd.

De visie van het Alternative Trade Mandate: een revolutie in bankieren en financiële dienstverlening

De financiële sector moet worden omgevormd van een riskante, instabiele sector die de samenleving geld kost tot een streng gereguleerde sector die voorziet in financiële basisdiensten aan iedereen en die moet bijdragen aan de ontwikkeling van eerlijke en duurzame samenleving. Handel en investeringen in financiële diensten, en de regels en overeenkomsten waaraan die zijn onderworpen, zouden dat doel moeten versterken. Dit zou door samenwerking moeten worden afgedwongen voor alle grensoverschrijdende activiteiten van financiële dienstverleners.

Hoe willen we dat bereiken?

De EU moet:

- Financiële stabiliteit bestempelen tot een publiek goed, zodat al het nationale, Europese en internationale beleid inzake bancaire en financiële diensten inclusiviteit, duurzaamheid en stabiliteit in plaats van winstgevendheid als overkoepelend doel en prioriteit hebben.
- Alle financiële producten controleren om te kijken of ze in sociaal, economisch of milieuopzicht een positieve bijdrage leveren, en of ze eenvoudig en gemakkelijk te begrijpen zijn. Financiële producten die niet aan deze eisen voldoen en die te complex of risicovol blijken moeten aan de wortel worden aangepakt en verboden worden.
- Maatregelen introduceren om het nemen van bovenmatige risico's, speculatie, woekerwinsten en de excessieve 'bonuscultuur' aan banden te leggen. Daartoe zouden ook belastingen op financiële transacties moeten behoren waarmee duurzame en op armoedebestrijding gerichte activiteiten worden gefinancierd.
- Ervoor zorgen dat financiële dienstverleners, waaronder banken, hedge funds en verzekeringsmaatschappijen, niet te groot worden om te falen of te groot om te reguleren en te controleren.

- Een eind maken aan belastingparadijzen, en banken en investeerders die in of via belastingparadijzen opereren aanpakken. Er moeten internationale mechanismen voor samenwerking en informatie-uitwisseling worden opgezet om belastingontwijking en belastingontduiking, kapitaalvlucht en 'zwart geld' dat heimelijk op buitenlandse bankrekeningen is geparkeerd op te sporen en te voorkomen.
- Ervoor zorgen dat regelgeving ten aanzien van de financiële sector, beginnend op het internationale niveau en doorwerkend naar de beleidslagen daaronder, transparant is en stevig onder democratische controle, en niet in de greep verkeert van onderhandelaars van handels- en investeringsregels die op de hand zijn van het bedrijfsleven of van instanties waar de toezichthouders worden beïnvloed door lobbyisten van de financiële sector.
- Bestaande handelsovereenkomsten beëindigen die gericht zijn op het liberaliseren van financiële diensten - het moet overheden eenvoudigweg vrij staan om een onderscheid te maken tussen banken en financiële dienstverleners, op basis van de kwaliteit van hun producten en diensten, en of ze al dan niet 'van eigen bodem' zijn.
- Internationale samenwerking rond financiële diensten bevorderen, bijvoorbeeld door een nieuw forum in het leven te roepen voor de regulering van en het toezicht op alle activiteiten, handel en investeringen door de financiële sector en beleggers, met daaraan gekoppeld een tribunaal om te oordelen over eventuele wanpraktijken.

Punt #6: Grondstoffen en hoe we die delen

Om een comfortabel bestaan te kunnen leiden, hebben mensen grondstoffen nodig om in hun levensonderhoud en andere behoeften te voorzien – of het nu gaat om water voor de landbouw, bossen voor voedsel en onderdak, of schaarse mineralen voor onze computers. Maar de afhankelijkheid van de EU van de invoer van grondstoffen voor verwerking in de EU voeren de concurrentie om deze materialen sterk op, waardoor kwetsbare mensen in arme landen verstoken raken van hun grondstoffen en het milieu grote schade wordt toegebracht.

Kernproblemen

Een derde van de grondstoffen van de EU wordt geïmporteerd, wat betekent dat Europa meer afhankelijk is van importen dan enige andere regio ter wereld. Zonder deze grondstoffen zouden de Europese auto-industrie, chemische industrie en bouwnijverheid niet kunnen bestaan. De afhankelijkheid van importen dreigt bovendien snel toe te nemen als beleid op het gebied van biobrandstoffen en bio-economieën in werking treedt. Zo werkt de EU-doelstelling dat 10% van alle brandstof voor transport in 2020 afkomstig moet zijn van hernieuwbare bronnen het confisqueren van land in ontwikkelingslanden in de hand.

De druk om meer grondstoffen te importeren leidt tot de gedwongen verplaatsing van miljoenen mensen, schaadt het milieu wereldwijd en draagt bij aan schendingen van de mensenrechten. Mensen die in gebieden wonen waar grondstoffen worden gewonnen of geproduceerd profiteren daar vaak niet van, terwijl zij wel te lijden hebben onder de negatieve effecten ervan. Ondertussen ontwijken de veelal multinationale bedrijven die zich bezighouden met de winning van deze materialen het betalen van belastingen en royalty's.

Het Grondstoffeninitiatief van de EU is vooral gericht op een efficiënter gebruik van grondstoffen in plaats van absolute en bindende doelstellingen neer te leggen om de consumptie aan banden te leggen. En de nieuwe industriële 'bio-economieën'-strategie van de EU maakt de zaken er alleen maar erger op. Die is erop gericht

om biomassa in plaats van fossiele brandstoffen te gebruiken, om zo de energie en de grondstoffen voor alle Europese productie te leveren. Het plan is gebaseerd op bestaande en nog-uit-te-vinden biotechnologieën om plantaardig materiaal om te zetten in bijna elk product dat men zich maar kan voorstellen, zoals bioplastics en nieuwe geneesmiddelen.

De behoefte aan een constante aanvoer van grondstoffen drijft de EU in de richting van een steeds agressievere strategie om te komen tot 'gratis' en niet-gereguleerde handel. De EU heeft bijvoorbeeld lang en hard (maar tot nu toe zonder succes) onderhandeld voor een algemeen verbod op exportbelastingen, in te stellen door de WTO, om zo af te dwingen dat landen stoppen met het beperken van de uitvoer van hun grondstoffen.

De visie van het Alternative Trade Mandate: respectvol omgaan met grondstoffen

Om te komen tot een rechtvaardig en duurzaam gebruik van grondstoffen, moet de EU duidelijke doelen stellen om het verbruik van hulpbronnen te verminderen, in het bijzonder op het gebied van landgebruik, mineralen en energie, waterverbruik en biomassa. Een nieuw, alternatief handels- en investeringsbeleid zou de invoer en het verbruik in de EU van zowel grondstoffen als bewerkte producten moeten terugdringen, vooral waar die niet zijn geproduceerd onder eerlijke en duurzame randvoorwaarden.

Hoe willen we dat bereiken?

De EU moet:

- Ervoor zorgen dat grondstoffen die in de EU worden geïmporteerd en gebruikt niet bijdragen aan mensenrechtenschendingen of conflicten in landen van herkomst. Een verplichting voor een duurzaamheidseffectrapportage inzake de mensenrechten zou een eerste stap in deze richting zijn.
- Ervoor zorgen dat slachtoffers van mensenrechtenschendingen veroorzaakt door activiteiten van Europese regeringen of bedrijven toegang krijgen tot een Europese rechter en compensatie.
- Stoppen met aansturen op regels die het andere landen onmogelijk maken de uitvoer van hun grondstoffen te beperken. Ontwikkelingslanden moeten het recht behouden om hun uitvoer te reguleren, ook middels het gebruik van import- en exportbelastingen en het openbare-aanbestedingsbeleid. De EU moet beslissingen van regeringen in het Zuiden om hun natuurlijke hulpbronnen voor hun eigen behoeften te gebruiken respecteren.
- Stoppen met het gebruik van differentiële tarieven om invoer van verwerkte producten te ontmoedigen, en de import van grondstoffen juist te stimuleren en zo de Europese productie te beschermen.
- Met handelspartners onderhandelen over bilaterale vrijwillige partnerschapsovereenkomsten, in samenspraak met getroffen gemeenschappen en andere belanghebbenden, om productienormen te verbeteren, verwerking in de exportlanden te ontwikkelen en de Zuid-Zuid handel te bevorderen.
- Deze bilaterale overeenkomsten gebruiken om ervoor te zorgen dat alle bedrijven en investeerders die betrokken zijn bij de winning van grondstoffen wettelijk aansprakelijk zijn voor hun acties in eigen land en in de gastlanden.
- Ervoor zorgen dat EU-bedrijven en -investeerders de principes van fiscale rechtvaardigheid respecteren en zich verre houden van transfer pricing, belastingontwijking of belastingontduiking.

- Plannen terugdraaien om een bio-economie te worden – d.w.z. afhankelijk van geïmporteerde biomassa - wat het EU-verbruik van land en biomassa drastisch zou verhogen zonder daadwerkelijk in te gaan op de kwestie van overconsumptie. In plaats daarvan zou de EU haar industriële systeem moeten 'eco-herstructureren' en de productie in lijn brengen met de sociale en natuurlijke omgeving, zodat de vermindering van de totale materiële consumptie en het aanwenden van hergebruikte grondstoffen prioriteit wordt, de productie van afval geminimaliseerd, efficiënt gebruik van grondstoffen bevordert en het brandstofverbruik vermindert.
- De macht en grootte van multinationals die actief zijn in de grondstoffensector reguleren middels de uitvoering van antitrustwetten op het nationale en het EU-niveau, alsmede door middel van coördinatie met andere overheden, teneinde de reusachtige corporaties op te splitsen die de grondstoffenmarkten voor ertsen en mineralen, energie en landbouw domineren.

Regeringen van ontwikkelingslanden moeten zorgen dat:

- Hun parlementen en lokale overheden een centrale rol spelen in de besluitvorming en monitoring als het gaat om het goedkeuren van vergunningen, regelgeving en het houden van toezicht op de verdeling van de opbrengsten en hun impact op duurzame ontwikkeling.
- Elke overeenkomst die wordt aangegaan de onafhankelijkheid en integriteit intact laat van overheidsorganen wiens taak het is om de ontginningsovereenkomsten goed te keuren en te monitoren.
- De effectieve participatie van het maatschappelijk middenveld – in het bijzonder van lokale gemeenschappen – gewaarborgd is in het besluitvormingsproces in de gehele waardeketen, van besluiten over de toekenning van licenties tot de verdeling van de opbrengsten.

Punt # 7: Klimaatverandering en hoe we de lasten eerlijk verdelen

Internationale handels- en investeringsovereenkomsten zijn een drijvende kracht achter de groei van energie-intensieve industriële sectoren en de uitbreiding van intensieve landbouw - koolstofverslindende activiteiten die een steeds grotere uitstoot van kooldioxide in de hand werken vanwege hun afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Deze activiteit, en het al evenzeer koolstofvretende wegen- en luchtverkeersnetwerk dat nodig is om industriële en landbouwgoederen te verzenden over de hele wereld, dragen bij aan de niet aflatende vernietiging van de bossen en zeeën die ons klimaat reguleren, en aan klimaatverandering zelf.

Kernproblemen

De gevaarlijke vertraging in het aanpakken van klimaatverandering is een rechtstreeks gevolg van ons huidige economische systeem, waarbij de nauwe banden van de overheid met het bedrijfsleven maken dat men geneigd is het probleem te negeren. Deze neiging wordt gelegitimeerd door de 'zachte' wetgeving rond dit thema zoals uitgevaardigd door de Wereldhandelsorganisatie - de enige wereldwijde instelling die landen kan dwingen hun binnenlandse of internationale beleid te wijzigen als dit als marktverstoring wordt gezien. Om deze reden zijn overheden terughoudend bij het invoeren van maatregelen die strijdig zouden kunnen zijn met de agenda van het bedrijfsleven. Die kunnen immers worden aangevochten bij de WTO.

Deze aanpak van klimaatverandering die vooral vriendelijk is voor het bedrijfsleven heeft geleid tot schijnoplossingen voor het probleem, zoals zwakke vrijwillige-certificeringssystemen (waarvan de besluitvormende organen worden gedomineerd door de bedrijven die ze geacht worden te reguleren) en het emissiehandelssysteem (Emissions Trading Scheme; ETS) van de EU - 's werelds grootste CO₂-markt waar beleggers en bedrijven kunnen handelen in 'het recht om te vervuilen' via verhandelbare CO₂-emissie-'rechten'. Deze regeling als zodanig heeft bijgedragen aan het ontketenen van milieu-conflicten in het Zuiden.

De EU draagt een bijzonder zware verantwoordelijkheid voor haar milieuwetgeving, die minimumdoelstellingen omvat voor het gebruik van biobrandstoffen voor transport, en de speculatieve ontwikkeling van bio-economieën (zie de paragraaf over grondstoffen hierboven).

Hoewel het wordt verkocht als een middel om landbouwafval te benutten, leidt het beleid op deze twee terreinen tot het opvoeren van de mondiale vraag naar land voor het verbouwen van gewassen op industriële schaal, met aanzienlijke gevolgen voor de voedselzekerheid, voedselprijzen en landroof.

Ondertussen drijven de regels inzake intellectueel eigendom de kosten van klimaatvriendelijke technologieën steeds verder op, waardoor het voor ontwikkelingslanden onmogelijk wordt om over te schakelen op duurzame, CO₂-arme en klimaatbestendige ontwikkeling.

De visie van het Alternative Trade Mandate: noodzakelijk ingrijpen tegen klimaatverandering

Een nieuwe, ambitieuze en eerlijke CO₂-arme aanpak moet de huidige focus van de EU op 'economische groei ten koste van alles en iedereen' vervangen.

Hoe willen we dat bereiken?

De EU moet:

- Haar op alle punten falende emissiehandelssysteem ontmantelen.
- Bindende en strengere energiebesparingsdoelen stellen. Het doel om te komen tot een reductie in de CO₂-uitstoot van 20% in 2020 (ten opzichte van het niveau van 1990) moet worden verhoogd tot tenminste 60 % in 2030 en binnen de EU worden gerealiseerd, zonder 'CO₂-compensatie' elders.
- Meer investeren in nieuwe processen en technologieën die de uitstoot verminderen en banen creëren.
- Een begin maken met het inlossen van haar 'klimaatschuld' aan ontwikkelingslanden door het initiëren van vrijwillige bilaterale klimaatovereenkomsten, en het ondersteunen van de programma's voor aanpassing aan en tegengaan van klimaatverandering met reële, nieuwe en aanvullende middelen uit openbare bronnen.
- De totstandkoming van lokale en duurzame toeleveringsketens in het Zuiden steunen om

zo de ontwikkeling van een solide ecologische economie te garanderen, die in staat is om de lokale gemeenschappen van een goede levensstandaard te voorzien. Dit kan zeker worden gesteld middels een rechtstreekse overdracht van fondsen gebaseerd op de klimaatschuld die moet worden ingelost. Als vervolg daarop moeten energie-intensieve importen duurder worden gemaakt, of toeslagen worden verstrekt aan energie-efficiënte exporteurs.

- Een alternatief kader voor regels inzake intellectueel eigendom steunen dat lokaal groene technologieën bevordert en de overdracht van CO₂-arme technologieën naar ontwikkelingslanden stimuleert (in plaats van tegengaat), en de ontwikkeling van klimaatvriendelijke gewassen door kleine boeren ondersteunt.

De internationale gemeenschap moet:

- Komen tot een gezamenlijke respons om deze zaken aan te pakken, waarin wordt aangegeven hoe de verschillende landen hun uitstoot van broeikasgassen zullen verminderen, in lijn met hun 'historische verantwoordelijkheid'.

Punt #8: Openbare diensten en hoe wij die beschermen

Het groeiende verzet van burgers tegen de ontmanteling van publieke diensten heeft tot dusver weinig invloed op het handels- en investeringsbeleid van de EU. Essentiële diensten zoals energie- en waterdistributie, onderwijs, gezondheid en sociale diensten moeten worden beschermd tegen offensieve commerciële belangen, en verscherpte regels voor marktwerking.

Kernproblemen

De agressieve, op liberalisering van markten gerichte handelspolitiek van de EU brengt niet alleen de hoge maatschappelijke waarde van publieke diensten in gevaar, het ondermijnt ook de centrale rol die de sterke publieke dienstensector speelt bij het stimuleren en het stabiliseren van economische ontwikkeling.

Zelfs op essentiële terreinen als gezondheid, onderwijs of energiediensten beogen voorstanders van de vrije markt de onderhandelingspositie van het bedrijfsleven te versterken door het aanscherpen van regels gericht op het versterken van concurrentie, en door de beleidsruimte in te perken om tegemoet te komen aan democratische eisen om af te stappen van mislukt liberaliserings- en privatiseringsbeleid. De EU negeert de zware kritiek die al jaren door bijvoorbeeld vakbonden, NGO's en lokale overheden naar voren wordt gebracht en toont geen enkele bereidheid om tegemoet te komen aan eisen om openbare diensten uit te sluiten van de werkingssfeer van vrijhandelsovereenkomsten.

De visie van het Alternative Trade Mandate: houd publieke diensten buiten handelsonderhandelingen

De EU committeert zich formeel aan de waarden van eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten. De Unie stelt ook dat het bevorderen van een samenleving waarin pluralisme, non-discriminatie, verdraagzaamheid, rechtvaardigheid, solidariteit en gelijkheid voorop staan, tot haar doelstellingen behoort. Bovendien stelt het oprichtingsverdrag van de EU dat deze principes ook zullen worden toegepast op alle buitenlandse zaken. Met dit in gedachten vormt de bescherming van de grote collectieve waarde van publieke diensten ongetwijfeld een kwestie van beleidscoherentie – 'binnen' en 'buiten' Europa. In erkenning van de positieve impact van universele toegang en een hoge kwaliteit openbare diensten voor de sociale ontwikkeling, mag het handels- en investeringsbeleid van de EU niet de beleidsruimte ondermijnen die nodig is voor de bestrijding van ongelijkheid en het bevorderen van sociale vooruitgang.

Hoe willen we dit bereiken?

De EU moet:

- Afstappen van haar focus op offensieve zakelijke belangen voor het liberaliseren van publieke diensten in handelsbesprekingen, en beginnen met het garanderen van publieke diensten door ze uit te sluiten van het toepassingsgebied van vrijhandels- en investeringsovereenkomsten. Deze laatste mogen geen afbreuk doen aan de beleidsruimte op lokaal, regionaal en nationaal niveau om tegemoet te komen aan democratische eisen voor (her)regulering en besluiten om mislukt privatiseringsbeleid terug te draaien.

- Stoppen met in haar handels- en investeringsonderhandelingen aan te dringen op liberalisering van publieke diensten in andere landen – in plaats daarvan moeten de democratische controle, de kwaliteit en de betaalbaarheid van publieke diensten 'binnen' en 'buiten' Europa worden versterkt.
- De cruciale rol erkennen die een sterke publieke dienstensector kan spelen bij het stimuleren en stabiliseren van economische ontwikkeling, en haar crisisgevoelige vrijemarktbenadering van het economisch en handelsbeleid vervangen door een nieuwe aanpak gericht op het verbeteren van leef- en werkomstandigheden.

Punt #9: Overheidsopdrachten, een instrument voor sociale ontwikkeling en niet voor het bevorderen van handel

Openbare aanbesteding is het proces waarbij de centrale en lokale overheid, en publiekrechtelijke instellingen en nutsbedrijven, goederen, werken en diensten inkopen. Traditioneel zijn overheidsopdrachten steeds uitgesloten van multilaterale handelsbesprekingen vanwege hun potentie om lokale en nationale strategische belangen te bevorderen; zo kunnen middels openbare aanbestedingen lokale bedrijven een impuls krijgen.

Kernproblemen

Om nieuwe kansen te creëren voor Europese multinationale bedrijven om mee te dingen naar contracten in andere landen, is de EU bezig om proactief in te zetten op het opnemen van aanbestedingsbeleid in handelsovereenkomsten.

Deze benadering van het gebruik van overheidsopdrachten vormt in feite een slui-proute voor de EU om nieuwe markten te openen voor Europese bedrijven, terwijl het de beleidsruimte van overheden vermindert om hun eigen economie vorm te geven.

De visie van het Alternative Trade Mandate: overheidsopdrachten vormen een instrument voor sociale ontwikkeling

Het is van essentieel belang dat handelsovereenkomsten op geen enkele manier afbreuk doen aan de capaciteit van de overheid, zowel in geïndustrialiseerde als in ontwikkelingslanden, om belastinggeld verstandig in te zetten. Overheidsopdrachten vormen een krachtig hulpmiddel dat kan worden gebruikt voor het creëren en onderhouden van gezonde lokale economieën, het bevorderen van rechtvaardige en inclusieve samenlevingen en het zorgen voor bescherming van het milieu. Met name in ontwikkelingslanden vormen overheidsopdrachten een bijzonder belangrijk macro-economisch instrument dat wordt gebruikt om opkomende industrieën te ondersteunen, vooral in tijden van recessie.

Hoe willen we dat bereiken?

De EU moet:

- Aanbestedingen beschouwen als een instrument ter bevordering van ontwikkeling en sociale rechtvaardigheid, in plaats van als een middel voor het bevorderen van handel.
- Overheden in heel Europa actief aanmoedigen weloverwogen en strategische keuzes te maken inzake aanbesteding, om het overheidsbudget zo optimaal mogelijk te benutten.
- Zorgen dat de eigen wetgeving evolueert in de richting van duurzame inkoop, en dat terug te laten komen in toekomstige handelsbesprekingen.
- Toestaan dat het eigen publieke aanbestedingsbeleid openstaat voor controle en commentaar van het maatschappelijk middenveld en niet wordt

gedomineerd door de gevestigde belangen van de grote bedrijven in derde landen.

De overheden van ontwikkelingslanden en de minst-ontwikkelde landen moeten:

- Ervoor zorgen dat hen beschermingsmogelijkheden worden geboden als ze vrijwillig met de EU in onderhandeling treden over overheidsaanbestedingen, die hen in staat stellen het evenwicht op hun betalingsbalans te waarborgen en ervoor zorgen dat er voldoende reserves voorhanden zijn om economische ontwikkelingsprogramma's te implementeren, om de oprichting of ontwikkeling van de binnenlandse industrie te stimuleren, en industriële actoren te ondersteunen die afhankelijk zijn van contracten voor overheidsopdrachten.
- Streven naar het opnemen van duurzaamheidsbepalingen inzake overheidsopdrachten in de toezeggingen die zij de EU doen op het gebied van hun aanbestedingsbeleid.

Punt #10: Intellectueel eigendom, en hoe we dat menselijke waarden meegeven

Auteursrechten, patenten, handelsmerken of andere vormen van zogenaamd 'intellectueel eigendom', met inbegrip van zaaigoed, nieuwe geneesmiddelen en industriële uitvindingen, geven het exclusieve gebruik van deze middelen aan diegenen die er de intellectuele eigendomsrechten van bezitten. Deze rechthebbenden kunnen innovatie door concurrenten belemmeren en monopolistische prijzen vaststellen die de toegang belemmeren tot essentiële kennisgoederen, waaronder geneesmiddelen. Handelsakkoorden bevatten vaak intellectuele-eigendomsnormen die nog stringenter zijn dan die van de WTO-overeenkomst inzake de handelsgerelateerde aspecten van intellectuele eigendomsrechten (TRIPS), of de overeenkomsten van de Wereldorganisatie voor de Intellectuele Eigendom (WIPO).

Kernproblemen

Wildgroei in de wettelijke bevoegdheid uitgeoefend door houders van intellectuele eigendomsrechten (IPR) aangejaagd door de regeringen van de ontwikkelde landen en internationale organisaties - heeft er (onder andere) toe geleid dat farmaceutische bedrijven het beschikbaar maken van generieke medicijnen uitstellen, dat

softwarepatenten de concurrentie en follow-up innovatie belemmeren, en dat de rechten van boeren op variëteit in zaaigoed en landbouwgewassen worden uitgehouden.

Het systeem voor de bescherming van intellectueel eigendom belemmert ook het delen van kennis - en beperkt zo de toegang tot geneesmiddelen en hindert de strijd tegen de klimaatverandering.

Strikte handhaving beperkt de vrijheid om te innoveren en te concurreren, ondermijnt de toegang tot kennis en de garantie van een eerlijke rechtsbedeling, de vrijheid van meningsuiting, privacy en andere burgerlijke vrijheden. Op sommige terreinen leiden zwakke patentfaciliteiten tot een gebrek aan onderzoek naar weinig voorkomende, maar ernstige ziekten.

Daarenboven wil de EU haar wetten op intellectueel eigendom en de handhaving daarvan exporteren door middel van handelsovereenkomsten, wat het risico met zich meebrengt op achterkamertjespolitiek en het aanwenden van geheime handelsovereenkomsten die zelfs nog verdergaan dan EU-wetgeving.

De 'Overeenkomst inzake de handelsgerelateerde aspecten van intellectuele eigendomsrechten' (TRIPS), opgesteld door de Wereldhandelsorganisatie, is

internationaal een van de belangrijkste instrumenten voor het bepalen en regelen van intellectuele eigendomsrechten. Zogenaamde 'TRIPS-plus-overeenkomsten' dreigen voorbij te gaan aan lokale behoeften, nationale belangen, technologische mogelijkheden, institutionele capaciteiten en het niveau van de openbare gezondheidszorg van veel minder ontwikkelde landen.

De visie van het Alternative Trade Mandate: een systeem van intellectueel eigendomsrecht dat strategische belangen en menselijke waarden dient

Het versterkt de EU en de ontwikkelingslanden en dient menselijk waarden wanneer intellectuele eigendomsrechten worden opgesteld, geïnterpreteerd en ten uitvoer gelegd binnen het kader van de mensenrechten, de consumentenbescherming, concurrentie, privacywetgeving en ontwikkelingsdoelen.

Hoe willen we dat bereiken?¹

De EU en andere actoren moeten:

- Brede inspraakmogelijkheden stimuleren en beleidsvorming baseren op research in plaats van op geloof, ideologie of de lobby van het bedrijfsleven. Ook moet er gebruik worden gemaakt van transparant onderzoek op basis van publiek verifieerbare methoden, veronderstellingen, financieringsbronnen en onderliggende gegevens.
- Het recht op een eerlijke rechtsbedeling en een eerlijk proces respecteren, afdoende drempels voor bewijslast handhaven, onnodige uitbreiding van de strafrechtelijke en wettelijke aansprakelijkheid vermijden, publieke handhavingstaken die zijn gedelegeerd aan private actoren strikt controleren, ervoor zorgen dat juridische sancties redelijk en proportioneel zijn en geen beperking van toegang tot essentiële goederen en diensten omvatten, zoals toegang tot het internet of noodzakelijke geneesmiddelen en leermiddelen.
- Een permanent moratorium instellen op verdere uitbreidingen van het auteursrecht, naburige rechten en octrooivoorwaarden, Free/Libre/Open Source Software qua concurrentievoorwaarden gelijkstellen aan gepatenteerde software, het gebruik van open standaarden geproduceerd voor of door openbare instellingen verplicht stellen, het publiek gratis en onbeperkte toegang verschaffen tot alle door de overheid gefinancierde ondernemingen.
- Ervoor zorgen dat het internationaal recht wordt geïnterpreteerd op een manier die staten de grootste mogelijke flexibiliteit verschaft bij het opnemen van beperkingen en uitzonderingen in overeenstemming met hun culturele en economische omstandigheden; en de ontwikkeling van bindende internationale overeenkomsten inzake verplichte minimale beperkingen en uitzonderingen steunen.
- Publieke middelen uittrekken voor niet op octrooien gebaseerde stimuleringsmodellen, zoals prijzen voor innovatie, in het bijzonder op terreinen waar patentstimulansen zwak zijn gebleken, zoals bij onderzoek naar genegeerde ziekten en het voorzien in kosteneffectieve toegang tot geneesmiddelen in ontwikkelingslanden.
- Hervormingen doorvoeren die het toekennen of handhaven van octrooirechten beperken waar die niet gerechtvaardigd zijn door de netto voordelen voor het publiek, en nauwkeurig bekijken welke zaken en vindingen voor octrooi in aanmerking komen.
- Zich ervan vergewissen dat huidige voorstellen voor wereldwijde hervorming van het auteursrecht en octrooibeschermt zich volledig rekenschap geven van ontwikkelingsaspecten en de implicaties voor ontwikkelingslanden in kaart brengen.
- Inspanningen van ontwikkelingslanden aanmoedigen om meer gebruik te maken van de flexibiliteit, beperkingen en uitzonderingen op intellectueel eigendom om doelstellingen van het overheidsbeleid op terreinen als gezondheid, onderwijs, landbouw, voeding en technologie te realiseren.

¹ Deze paragraaf bevat citaten van- en baseert zich op : Global Congress 2011 , de Verklaring van Washington inzake de intellectuele eigendom en de Public Interest , <http://infojustice.org/washington-declaration>

Lijst van Ondertekenaars

Binnen Europa

ActionAid Nederland
Africa-Europe Faith and Justice Network (Europa)
African Roots Movement (Nederland)
Afrika Contact (Denemarken)
Afrikagrupperna (Zweden)
Aitec (Frankrijk)
Alternative Trade Network (Griekenland)
ASEED Europe
Attac Austria (Oostenrijk)
Attac France (Frankrijk)
Attac Germany (Duitsland)
Attac Hungary (Hongarije)
Attac Spain (Spanje)
Both ENDS (Nederland)
CAWN (Verenigd Koninkrijk)
CNCD (België)
Colibri (Duitsland)
Comhlamh (Ierland)
Commission For Filipino Migrant Workers (Nederland)
Confédération paysanne (Frankrijk)
Corporate Europe Observatory (België)
Ecologistas en Accion (Spanje)
European Milk Board
Fair Trade Advocacy Office (Europa)
Fairwatch (Italië)
FIAN Netherlands (Nederland)
FNV (Nederland)
France Amérique Latine (Frankrijk)
Friends of the Earth Europe
GMB (Verenigd Koninkrijk)
Hegoa (Spanje)
KOOP Natin (Nederland)
Landelijke India Werkgroep (Nederland)
Milieudefensie (Nederland)
Misereor (Duitsland)
National Peace and Justice Network (Verenigd Koninkrijk)
ODG Catalonia (Spaanse regio)
OIKOS (Nederland)
Philippinen Buro in Europe
Platform Aarde Boer Consumer (Nederland)
Platform of Filipino Migrant Organisations (Europa)
Powershift (Duitsland)

RESPECT Network in Europe
Schone Kleren Campagne (Nederland)
SOMO (Nederland)
STRO (Nederland)
Supermacht (Nederland)
Terra Nueva (Italië)
Trade Justice Movement (Verenigd Koninkrijk)
Traidcraft (Verenigd Koninkrijk)
Transnational Institute (Nederland)
TRUSTED Migrants (Nederland)
Vedegylet (Hongarije)
La Via Campesina Europe
War on Want (Verenigd Koninkrijk)
WEED (Duitsland)
Wemos (Nederland)
WILPF Nederland
XminY (Nederland)
Za Zemiata (Bulgarije)

Buiten Europa

Netwerken en regionale organisaties

Alianza Social Continental (Latijns-Amerika)
Common Frontiers (Canada)
EU-ASEAN regional campaign network (Azië)
Focus on the Global South (Azië)
Plataforma interamericana de derechos humanos, democracia y desarrollo (Latijns-Amerika)
Polaris Institute (Canada)
Red Mexicana de Acción Frente al Libre Comercio - Mexico
Réseau québécois sur l'intégration continentale (Canada)
Trade Justice Network (Canada)

Nationale organisaties

Attac Argentina (Argentinië)
Comision nacional de Enlace (Ecuador)
Ecuador Decide (Ecuador)
Indonesia for Global Justice (Indonesië)
Institute for policy studies - Global Economy Project (Verenigde Staten)
Kromantse Foundation (Ghana)
Monitoring sustainability of globalization (Maleisië)
Social Development Cooperative (Ghana)
Unidad ecologica salvadorena (El Salvador)

Mens en milieu boven winst

Steun het
Alternative
Trade Mandate

Email: alternativetrademandate@gmail.com

Website: www.alternativetrademandate.org